

INFORMÁCIE O CERTIFIKÁCI KOMPETENTNOSTI SENZORICKY POSUDZOVAŤ POTRAVINY, KRMIVÁ A PITNÚ VODU

1) Informácie o certifikačnom orgáne na osoby

1.1 Poslanie a ciele certifikačného orgánu na osoby (COnO)

Poslaním certifikačného orgánu je na základe žiadosti žiadateľa najprv posúdiť, či plní stanovené predpoklady na zaradenie do certifikačného procesu a ak áno, tak ho zaradiť do tohto procesu a posúdiť preskúšaním jeho kompetentnosť vykonávať senzorické hodnotenie potravín alebo krmív. Certifikačný proces prebieha v rámci zavedeného systému manažérstva v zhode s požiadavkami medzinárodnej normy ISO/IEC 17024:2012. Plnenie stanovených predpokladov a kompetentnosť kandidáta sa posudzuje podľa požiadaviek príslušnej certifikačnej schémy, ktorá je v súlade s platnou legislatívou v danej oblasti a s medzinárodnými normami ISO 5492, ISO 5496 a **ISO 8586:2023**. Na základe výsledkov skúšok certifikačný orgán vydá, resp. odmietne vydať certifikát kompetentnosti vykonávať senzorické hodnotenie danému kandidátovi.

1.2 Základné kontaktné údaje certifikačného orgánu

Názov	Certifikačný orgán na osoby EUROFINS FOOD TESTING SLOVAKIA s.r.o.,
Sídlo	Komjatická 73, 940 02 Nové Zámky
Telefón	+421 35 6 428 336
Fax	+421 35 6 447 011
E-mail	NoveZamky@eurofins.sk
Predmet a rozsah certifikácie	• Certifikačná schéma na preskúšanie kompetentnosti osôb vykonávajúcich senzorické posudzovanie potravín, • Certifikačná schéma na preskúšanie kompetentnosti osôb vykonávajúcich senzorické posudzovanie krmív. • Certifikačná schéma na preskúšanie kompetentnosti osôb vykonávajúcich senzorické posudzovanie pitnej vody.

1.3 Vyhlásenie politiky kvality a nestrannosti vrcholovým manažmentom spoločnosti a manažmentom COnO

Manažment spoločnosti a manažment certifikačného orgánu na osoby na základe pochopenia dôležitosti nestrannosti, nezávislosti a dôveryhodnosti pri vykonávaní certifikačných činností, pri riadení konfliktu záujmov a zabezpečovaní objektivity a garantuje ich plnenie v rámci ConO a vyhlasuje nasledovnú politiku kvality a nestrannosti:

- zabezpečovať trvale vysokú odbornú spôsobilosť a kvalitu poskytovaných služieb v súlade s ISO/IEC 17024:2012, súvisiacimi predpismi a certifikačnými schémami COnO;
- dodržiavať profesionálnu etiku vo vzťahu ku klientovi,
- zabezpečiť a udržiavať vysokú úroveň nestrannosti, bezúhonnosti a dôveryhodnosti ako predpokladov vysokej dôveryhodnosti,
- umožniť cestou Výboru pre certifikačné schémy prístup k dokumentácii a ku vlastnému procesu certifikácie zástupcom všetkých významne zainteresovaných strán a umožniť im spoluprácu na tvorbe certifikačných schém a na kontrole ich dodržiavania,
- zabezpečovať trvalé zvyšovanie odbornej úrovne pracovníkov COnO,
- pravidelne hodnotiť vhodnosť a efektívnosť uplatňovaného systému manažérstva kvality,
- spolupracovať s poprednými národnými a zahraničnými senzorickými pracoviskami.

1.4 Špecifické podmienky, ktoré je COnO schopný zabezpečiť pre kandidátov:

- možnosť skúšať a certifikovať telesne postihnutých kandidátov (je zabezpečený bezbariérový prístup)

2) Informácie o certifikačnom procese

Certifikačný proces prebieha pri obidvoch certifikačných schémach takmer rovnako. Líšia sa iba počtom a usporiadaním praktických skúšok a ich vyhodnotením. Proces začína podaním žiadosti.

2.1 Podanie žiadosti

Žiadateľ, ktorý má záujem o potvrdenie svojej kompetentnosti senzoricky hodnotiť potraviny alebo krmivá musí vyplniť, podpísať a zaslať príslušnú žiadosť o certifikáciu na adresu Certifikačného orgánu na osoby (pozri 1.2).

Vzory formulárov žiadostí k certifikácii osôb sú na webovej stránke spoločnosti www.eurofins.sk.

2.2 Posúdenie žiadosti

Ak je žiadosť po formálnej aj vecnej stránke úplná, žiadateľ dostane potvrdenie, že

- doložil splnenie požadovaných stanovených predpokladov (vzdelanie, skúsenosti a školenia), stal sa kandidátom a bol zaradený do procesu certifikácie.
- Zároveň ho COnO informuje o
 - a) termíne skúšky
 - b) termíne dokedy a na aké číslo účtu je potrebné uhradiť poplatok za skúšky

c) priloží učebný materiál.

V prípade nezaplatenia požadovaného poplatku do určeného termínu bude žiadateľ vyradený z certifikačného procesu. Žiadateľ môže požiadať aj o možnosť zaplatenia poplatku v hotovosti v pokladni spoločnosti Eurofins Food Testing Slovakia s.r.o. Nové Zámky v deň skúšky.

Ak je žiadosť neúplná, je žiadateľ požiadaný o jej doplnenie. V prípade, že žiadateľ chýbajúce údaje nedoplní, COnO zastaví certifikačný proces a žiadateľa o tejto skutočnosti informuje.

2.3 Posudzovanie

COnO posudzuje a hodnotí kompetentnosť osôb podľa kritérií, ktoré sú v súlade s požiadavkami certifikačných schém č. 1/2013v3, č. 2/2013v2 a č.3/2018v2.

COnO má zdokumentované metódy a mechanizmy, ktoré sa používajú pri hodnotení plnenia **stanovených predpokladov** žiadateľmi a pri hodnotení **výsledkov skúšok** kompetentnosti kandidátov v **certifikačných schémach č. CS1/2013v3, CS2/2013v2, CS3/2018v2**. Na ich vývoj a udržiavania prijal nasledovnú politiku:

Politika na vývoj a udržiavanie metód a mechanizmov posudzovania:

- Výbor pre schémy participuje na tvorbe všetkých certifikačných schém,
- všetky certifikačné schémy sú preskúvané a validované Výborom pre schémy,
- každá zmena certifikačných požiadaviek je predložená na schválenie Výboru pre schémy,
- stanovené predpoklady a kompetentnosť osôb sú systematicky vyhodnocované podľa kritérií stanovených v príslušnej certifikačnej schéme,
- používanie adekvátnych a validovaných metód, mechanizmov a postupov zaručuje objektivitu, právoplatnosť a dôveryhodnosť certifikácie.
- **VCS vydá stanovisko o politike prechodu medzi novými CS/ príslušnými ISO štandardmi.**

2.4 Skúšanie kandidátov

Skúšanie zabezpečuje objektívne a systematické overenie plnenia všetkých požiadaviek príslušnej certifikačnej schémy.

Kandidát sa pripravuje na teoretickú časť skúšky formou samostatného štúdia zo zaslaného učebného materiálu COnO a z odporúčaných odborných zdrojov, ktoré obsahujú informácie o problematike senzorického posudzovania.

Praktická časť skúšky je plánovaná a zostavená spôsobom, ktorý objektívne poskytne dostatočné dôkazy potvrdzujúce kompetentnosť kandidáta senzoricky hodnotiť potraviny alebo krmivá.

Detaily skúšok sú podrobne zdokumentované v príslušných certifikačných schémach.

Skúšobná komisia COnO na podklade požiadaviek certifikačnej schémy preskúša kandidáta nasledovne:

- a) overenie totožnosti kandidáta a overenie ním zaslaných dokladov administrátorom
- b) úvodné poučenie predsedníčky skúšobnej komisie,
- c) **Skríning kandidátov *(testovanie farbecitu, ageuzie a anosmie, popis textúry)**
- d) teoretická časť skúšky - písomný test zo znalostí základných princípov senzorického hodnotenia výrobkov (30 min),
- e) praktická časť skúšky - overenie senzorických schopností kandidáta (cca 3 h – 4 h)

* neplatí pre preskúšanie a certifikácia kompetentnosti osôb vykonávajúcich senzorické posudzovanie krmív.

Kandidátovi, ktorý absolvuje skríning bude vystavené potvrdenie o absolvovaní testov farbocitu, ageuzie a anosmie podľa ISO 8586:2023 s počtom správnych odpovedí. Kandidát, ktorý neuspее v písomnej skúške nie je pripustený k praktickým skúškam. V prípade náhodného pochybenia pri výkone skríningu a/alebo praktických skúšok má kandidát možnosť požiadať o zopakovanie jednej praktickej skúšky v rámci toho istého skúšobného dňa.

COnO bráni podvodným praktikám pri skúšaní nasledovnou politikou:

Politika bezpečnosti

- a) vyžaduje od kandidátov podpísať vyhlásenie osvedčujúce ich záväzok neposkytnúť dôverne informácie zo skúšky inému a nepodieľať sa na podvodných postupoch získania skúšky
- b) zabezpečuje stálu prítomnosť dozoru
- c) overuje totožnosť kandidáta
- d) nepovoľuje vnášanie akýchkoľvek pomôcok, listín alebo materiálov, okrem písacích potrieb, do priestoru skúšania; používať sa smú zásadne iba označené formuláre COnO
- e) neposkytuje kandidátom nepovolenú pomoc počas skúšky;
- f) monitoruje výsledky skúšania, či nenasvedčujú podvádzaniu.

COnO v oblasti bezpečnosti použitia skúšobných materiálov deklaruje, že všetky použité materiály (vodné roztoky, pachy) nie sú zdraviu škodlivé a ich príprava a likvidácia prebieha subdodávkou akreditovaných laboratórií NZ.

2.5 Rozhodnutie o certifikácii

Rozhodnutia o certifikácii robí iba vedúci COnO na základe informácií získaných v priebehu certifikačného procesu, ktorého sa sám nezúčastňuje. Vedúci COnO udeľuje certifikáciu až po splnení všetkých certifikačných požiadaviek, to je požiadaviek normy a certifikačnej schémy a podpise certifikačnej zmluvy.

Certifikát je majetkom Certifikačného orgánu na osoby a musí sa mu po ukončení platnosti alebo jeho odobratí vrátiť.

2.6 Plnenie certifikačnej zmluvy

V certifikačnej zmluve sa certifikovaná osoba svojím podpisom zaväzuje, že:

- bude dodržiavať príslušné ustanovenia certifikačnej schémy,
- bude sa odvolávať na certifikáciu len v súlade s oblasťou udelenej certifikácie,
- nepoužije certifikáciu spôsobom, ktorý by narušil povesť COnO a neurobí nijaké vyhlásenia týkajúce sa certifikácie, ktoré by COnO mohol považovať za zavádzajúce alebo neoprávnené,
- pri pozastavení, alebo zrušení certifikácie prestane uplatňovať všetky certifikačné oprávnenia obsahujúce odvolania na certifikačný orgán alebo stav certifikácie a vráti všetky certifikáty, ktoré COnO vydal do jedného mesiaca,
- nepoužije certifikát zavádzajúcim spôsobom
- v prípade sťažnosti na jej výkon alebo v prípade badateľného zhoršenia senzorických schopností spôsobených zmenou jej zdravotného stavu, tieto skutočnosti oznámi bez omeškania COnO.

V prípade nedodržania certifikačnej zmluvy vedúci COnO prijme opatrenia ako pozastavenie platnosti alebo zrušenie certifikácie, prípadne odmietnutie certifikácie v budúcnosti, v krajnom prípade súdne konanie.

2.7 Postupy zúženia, pozastavenia alebo zrušenia certifikácie:

- v prípade nahlásenia zmeny stavu certifikovanou osobou alebo podania sťažnosti na ňu vedúci COnO rozhodne o zúžení, pozastavení alebo zrušení certifikácie,
- v prípade zúženia certifikácie o jednu z dvoch oblastí, COnO zašle certifikovanej osobe rozhodnutie o zúžení s odôvodnením,
- certifikovaná osoba bezodkladne zašle COnO originál certifikátu, ktorý následne COnO zruší a vydá nový certifikát, iba na jednu oblasť s platnosťou pôvodného certifikátu,
- v prípade pozastavenia COnO zašle certifikovanej osobe rozhodnutie o pozastavení s odôvodnením
- v prípade zrušenia COnO zašle príslušnej osobe rozhodnutie o zrušení certifikácie s odôvodnením
- príslušná osoba, ktorej bola zrušená certifikácia zašle do jedného mesiaca originál certifikátu vlastníkovi – COnO.

2.8 Opakovaná certifikácia – recertifikácia

Pred uplynutím doby platnosti certifikácie musí certifikovaná osoba celý proces certifikácie zopakovať. Rok pred uplynutím platnosti certifikátu musí certifikovaná osoba oznámiť na COnO, že bude mať záujem o recertifikáciu.

Recertifikačný proces prebieha rovnako a v rovnakom rozsahu ako certifikačný proces, čo vyplýva z certifikačných schém. Pre potvrdenie kompetentnosti senzoricky posudzovať je nutné vykonať celý súbor skúšok okrem testu na farbosleposť. Písomná skúška umožní reagovať na normatívne zmeny napríklad v terminológii a pod.

Recertifikáciou sa potvrdzuje trvajúca kompetentnosť certifikovanej osoby senzoricky hodnotiť potraviny alebo krmivá. Výbor pre schémy stanovil platnosť certifikácie pre certifikačnú schému č. 1/2013 na 3 roky alebo na 5 rokov, podľa výsledku skúšok a pre certifikačnú schému č. 2/2013 na 5 rokov.

3) Informácie o certifikačných schémach

3.1 Certifikačná schéma CS1/2013v3 - preskúšanie a certifikácia kompetentnosti osôb vykonávajúcich senzorické posudzovanie potravín

Dôvod jej zavedenia do praxe a stupeň podpory zainteresovanými stranami :

V rámci poľnohospodárstva a potravinárstva a to, ako vo vlastnej produkcii a výrobe, ale aj v školstve, vývoji a výskume, kontrole a obchode sa musia pravidelne senzoricky hodnotiť organoleptické vlastnosti potravín. Táto povinnosť vyplýva ako z platnej legislatívy, tak z potravinárskej a poľnohospodárskej praxe. Tieto hodnotenia vykonávajú buď senzorické panely zložené z vybraných posudzovateľov alebo jednotliví vyškolení inšpektori, ktorí musia rovnako ako vybraní posudzovatelia preukázať kompetentnosť senzoricky posudzovať potraviny. Práve posúdenie preukázania spôsobilosti vykonávať takéto hodnotenia je predmetom preskúšania a certifikácie v rámci schémy č. 1. Ide o odbornú pomoc podnikateľom a štátnym a verejným orgánom pri výbere ich zamestnancov - vybraných posudzovateľov alebo inšpektorov.

Naším cieľom je pomôcť najmä podnikateľom, či výrobcom alebo obchodníkom. Oprávnenosť tejto politiky sa odrazila v záujme o túto činnosť a z neho vyplývajúce je aj zloženie Výboru pre certifikačné schémy.

Stanovené predpoklady, ktoré musí spĺňať žiadateľ, aby mohol byť zaradený do certifikačného procesu a stať sa tak kandidátom (zdravotné, vzdelanie, školenia, skúsenosti):

- zdravotné:** žiadateľ musí mať primeraný zdravotný stav, nesmie trpieť nákazlivými chorobami alebo chorobami senzorických orgánov, prípadne chorobami negatívne ovplyvňujúcimi jeho kognitívne funkcie. Silný návyk na fajčenie je veľmi nevhodný.
- vzdelanie:** predpokladá sa minimálne vyučenie v odbore potravinár, kuchár, čašník a podobne, kde sa mu dostalo základného oboznámenia so senzorickým posudzovaním surovín a produktov. Každé vyššie vzdelanie v oblasti poľnohospodárstva alebo potravinárstva zahŕňajúce senzorické posudzovanie je samozrejme vítané.
- školenia:** certifikačná schéma nemá nejaké špeciálne požiadavky na školenia a skúsenosti so senzorickým posudzovaním, vyžaduje sa iba poučenie o základných princípoch senzorického hodnotenia. Je však vo vlastnom záujme žiadateľa uviesť do žiadosti o certifikáciu, že absolvoval školenia z oblasti senzorického hodnotenia a/alebo má v ňom už určitú prax.

Odporúčanie, ako je možné splniť a dokumentovať stanovené predpoklady:

- zdravotné:** adekvátny stav preukazuje žiadateľ podpísaným prehlásením,
- vzdelanie:** sa preukazuje príslušným dokladom o ňom. Kópia sa priloží k žiadosti a originál predloží kandidát pred skúškou určenému zamestnancovi COnO na overenie,
- školenia:** poučenie o základných princípoch senzorického hodnotenia získa kandidát z učebného materiálu COnO k CS č.1 a č. 2, ktorý je mu zaslaný elektronicky, prípadne na papierovom nosiči, ak spĺňa stanovené predpoklady.

Prípadné absolvované školenia je vhodné preukázať osvedčením o účasti a prax osvedčením potvrdeným príslušnou osobou (nadriadený, vedúci komisie a podobne) alebo písomným prehlásením. Opäť kópie sa priložia k žiadosti a originály predloží kandidát pred skúškou určenému administrátorovi skúšok COnO na overenie,

Požiadavky na kompetentnosť kandidátov - kandidát musí preukázať:

- znalosť základných princípov senzorického hodnotenia formou písomného testu,
- spôsobilosť rozoznávať a rozlišovať základné chute, preukázať adekvátne prahy detekcie a rozoznania chutí a chuťovú pamäť praktickou skúškou,
- spôsobilosť rozoznávať pachy a pachovú pamäť praktickou skúškou,
- spôsobilosť rozlišovať farebné odtiene (intenzity) – červenej, žltej a modrej praktickou skúškou.
- spôsobilosť správneho rozoznávania farieb formou Ishiharowa testu farbosleposti nie je bodovaný test, slúži na informáciu kandidáta o stave jeho zrakovej kognitívnej funkcie

Odporúčané zdroje na samostatné štúdium:

COnO EUROFINS Food Testing Slovakia s.r.o.: Učebný materiál COnO k Certifikačným schémam.

PRÍBELA, A. : Senzorické hodnotenie potravinárskych surovín, aditívnych látok a výrobkov.
Bratislava: Senzorické laboratórium, Katedra výživy a hodnotenia potravín FCHPT,
STU, 2001.

POKORNÝ, J.: Metody senzorické analýzy potravín a stanovení senzorické jakosti. Praha: ÚZPI
Praha, 1997. 2. vyd.

Priebeh skúšania

1) Overenie totožnosti, predstavenie a zoznámenie sa s postupom skúšania

2) Skrining kandidátov (podľa COnO ŠPP-06)

3) Testovanie kandidátov (písomné – teoretické a praktické skúšky)

3a) písomné testy – ich texty a spôsob ich vyhodnotenia:

- 20 otázok testu pripravuje pred skúškami komisia zložená z predsedníčky skúšobnej komisie, členky skúšobnej komisie a manažéra kvality výberom z otázok uvedených v učebnom texte.
- každá z 20 otázok testu má viaceré možnosti odpovedí, z ktorých iba 1 je správna. Otázky sú zamerané na znalosť základných princípov senzorického hodnotenia a na ich zvládnutie postačuje dobrá znalosť učebného materiálu COnO. Za každú správnu odpoveď dostane kandidát 1 bod. Minimálne musí kandidát získať 13 bodov z 20 možných (65 % úspešnosť),
- písomná skúška trvá 30 minút,
- kandidát, ktorý je neúspešný v písomnej skúške nemôže prísť k praktickým skúškam.

3b) praktické skúšky – ich popis a spôsoby vyhodnotenia:

- odporúčame 1 hod. pred praktickými skúškami nejest' a nefajčiť
- praktické skúšky sa vykonávajú v akreditovanom senzorickom laboratóriu SL EUROFINS Food Testing Slovakia s.r.o. Nové Zámky, ktoré zabezpečuje stálosť skúšobného prostredia podľa požiadaviek medzinárodnej normy ISO 8589:2007 Senzorická analýza - Všeobecná smernica na usporiadanie senzorického pracoviska a ktoré je vybavené klimatizáciou,
- praktické skúšky sa vykonávajú doobeda (v čase cca 8 h až 12 h) alebo poobede (v čase cca 12 h až 16 h), vyžadujú si od kandidáta čas cca 4 hodiny,

V praktickej senzorickej časti je potrebné dosiahnuť minimálne 65 % (65 bodov zo 100 možných) z nasledovných skúšok :

1. Identifikácia základných chutí (max. 5 bodov)
2. Skúška prahovej citlivosti základných chutí (max. 8 bodov)
3. Test prahových rozdielov trojuholníkovou skúškou (max. 5 bodov)
4. Pamäťová skúška jednej základnej chuti (max. 10 bodov)
5. Poradová skúška intenzity základnej chuti (max. 10 bodov)
6. Porovnanie intenzity pachov párovou skúškou (max. 6 bodov)
7. Identifikácia pachov (max. 30 bodov)
8. Poradová skúška intenzít farebných roztokov – 2 farby (max. 10 bodov)
9. Skúška odhadu intenzity vnemu : – vizuálne podľa Meilgaard (max. 4 body)
– skúška na rozpoznávanie intenzity chutí (max. 2 body)
10. Poradová skúška tuhosti – textúra želé (max. 10 bodov)

4) Celkové vyhodnotenie kandidáta:

Na základe vyhodnotenia dosiahnutých výsledkov je úspešný kandidát navrhnutý na typ kompetentnosti „vybraný posudzovateľ (VP)“ pričom:

- v prípade, že v písomnej alebo praktickej skúške alebo v oboch dosiahne 65% - 79% z možných bodov, bude mu udelená certifikácia na obdobie 3 rokov.
- v prípade, že v písomnej aj v praktickej skúške dosiahne 80% a viac z možných bodov, bude mu udelená certifikácia na obdobie 5 rokov.

3.2 Certifikačná schéma CS2/2013v2 - preskúšanie a certifikácia kompetentnosti osôb vykonávajúcich senzorické posudzovanie krmív**Dôvod jej zavedenia do praxe a stupeň podpory zainteresovanými stranami:**

V rámci poľnohospodárstva a to, ako vo vlastnej produkcii, ale aj v školstve, vývoji a výskume, kontrole a obchode sa musia pravidelne senzoricky hodnotiť organoleptické vlastnosti krmív. Táto povinnosť vyplýva ako z platnej legislatívy, tak z poľnohospodárskej praxe. Tieto hodnotenia vykonávajú jednotliví vyškolení inšpektori,

ktorí musia minimálne raz za päť rokov (Nariadenie Vlády SR č. 380/2009 Z. z. 380/2009 Z. z. a Vestník MP SR 2010, čiastka 8) preukázať kompetentnosť senzoricky posudzovať krmivá. Práve posúdenie preukázania spôsobilosti vykonávať takéto hodnotenia je predmetom preskúšania a certifikácie v rámci schémy č. 2. Ide o odbornú pomoc podnikateľom a štátnym a verejným orgánom pri výbere ich zamestnancov - posudzovateľov alebo inšpektorov.

Naším cieľom je pomôcť najmä producentom krmív, farmárom, ale aj obchodníkom s krmivami. Oprávnenosť tejto politiky sa odrazila v záujme o túto činnosť a z neho vyplývajúce je aj zloženie Výboru pre certifikačné schémy.

Stanovené predpoklady, ktoré musí spĺňať žiadateľ aby mohol byť zaradený do certifikačného procesu a stať sa tak kandidátom (zdravotné, vzdelanie, školenia, skúsenosti) :

zdravotné: žiadateľ musí mať primeraný zdravotný stav, nesmie trpieť nákazlivými chorobami alebo chorobami senzorických orgánov, prípadne chorobami negatívne ovplyvňujúcimi jeho kognitívne funkcie. Silný návyk na fajčenie je veľmi nevhodný.

vzdelanie: predpokladá sa minimálne absolvovanie odbornej školy v oblasti poľnohospodár, krmovínár, zootechnik, a podobne, kde sa mu dostalo základného oboznámenia so senzorickým posudzovaním surovín a krmív. Každé vyššie vzdelanie v oblasti poľnohospodárstva alebo veterinárstva zahŕňajúce senzorické posudzovanie je samozrejme vítané.

školenia a skúsenosti: certifikačná schéma nemá nejaké špeciálne požiadavky na školenia a skúsenosti so senzorickým posudzovaním, vyžaduje sa iba poučenie o základných princípoch senzorického hodnotenia. Je však vo vlastnom záujme žiadateľa uviesť do žiadosti o certifikáciu, že absolvoval školenia z oblasti senzorického hodnotenia a/alebo má v ňom už určitú prax.

Odporúčanie, ako je možné splniť a dokumentovať stanovené predpoklady :

zdravotné : adekvátny zdravotný stav preukazuje žiadateľ podpísaným prehlásením,

vzdelanie : sa preukazuje príslušným dokladom o ňom. Kópia sa priloží k žiadosti a originál predloží kandidát pred skúškou určenému zamestnancovi CONO na overenie,

školenia a skúsenosti: poučenie o základných princípoch senzorického hodnotenia získa kandidát z učebného materiálu COnO k CS č.1, č. 2 resp. CS č.3, ktorý je mu zaslaný elektronicky, prípadne na papierovom nosiči, ak spĺňa stanovené predpoklady.

Prípadné absolvované školenia je vhodné preukázať osvedčením o účasti a prax osvedčením príslušnou osobou (nadriadený, vedúci komisie a podobne) alebo podpísaným prehlásením. Opäť, kópie sa priložia k žiadosti a originály predloží kandidát pred skúškou určenému zamestnancovi COnO na overenie.

Požiadavky na kompetentnosť kandidátov - kandidát musí preukázať:

- znalosť základných princípoch senzorického hodnotenia formou písomného testu
- spôsobilosť rozoznávať a rozlišovať základné chute, preukázať adekvátne prahy detekcie a rozoznania chutí a chuťovú pamäť praktickou skúškou,
- spôsobilosť rozoznávať pachy a ich intenzity praktickými skúškami,
- spôsobilosť rozlišovať farebné odtiene (intenzity) – zelenej a hnedej praktickou skúškou.
- spôsobilosť správneho rozoznávania farieb formou Ishiharowa testu farbosleposti nie je bodovaný test, slúži na informáciu kandidáta o stave jeho zrakovej kognitívnej funkcie

Odporúčané zdroje na samostatné štúdium:

COnO EUROFINS Food Testing Slovakia s.r.o.: Učebný materiál COnO k CS č. 1/2/3

PRÍBELA, A. : Senzorické hodnotenie potravinárskych surovín, aditívnych látok a výrobkov.

Bratislava: Senzorické laboratórium, Katedra výživy a hodnotenia potravín FCHPT, STU, 2001.

Priebeh skúšania:

- 1) Overenie totožnosti, predstavenie a zoznámenie sa s postupom skúšania**
- 2) Testovanie kandidátov (písomné – teoretické a praktické skúšky)**

písomné testy – ich texty a spôsob ich vyhodnotenia:

- 20 otázok testu pripravuje pred skúškami komisia zložená z predsedníčky skúšobnej komisie, členky skúšobnej komisie a manažéra kvality výberom z otázok uvedených v učebnom texte.
- každá z 20 otázok testu má viaceré možnosti odpovedí, z ktorých iba 1 je správna. Otázky sú zamerané na znalosť základných princípoch senzorického hodnotenia a na ich zvládnutie postačuje dobrá znalosť učebného materiálu COnO. Za každú správnu odpoveď dostane kandidát 1 bod. Minimálne musí kandidát získať 13 bodov z 20 možných (65 % úspešnosť),
- písomná skúška trvá 30 minút,
- **kandidát, ktorý je neúspešný v písomnej skúške nemôže pristúpiť k praktickým skúškam.**

praktické skúšky – ich popis a spôsoby vyhodnotenia:

- praktické skúšky sa vykonávajú v akreditovanom senzorickom laboratóriu SL EUROFINS Food Testing Slovakia s.r.o. Nové Zámky, ktoré zabezpečuje stálosť skúšobného prostredia podľa požiadaviek medzinárodnej normy ISO 8589:2007 Senzorická analýza - Všeobecná smernica na usporiadanie senzorického pracoviska a ktoré je vybavené klimatizáciou,
- praktické skúšky sa vykonávajú doobeda (v čase cca 9 h až 12 h) alebo poobede (v čase cca 13 h až 16 h), vyžadujú si od kandidáta čas cca 3 hodiny,

V praktickej senzorickej časti je potrebné dosiahnuť minimálne 65 % (42 bodov z 64 možných) úspešnosť, pozostávajúcej z nasledovných skúšok :

1. Identifikácia základných chutí (max. 9 bodov)
2. Skúška prahovej citlivosti základných chutí (max. 6 bodov)
3. Test prahových rozdielov trojuholníkovou skúškou (max. 7 bodov)
4. Pamäťová skúška jednej základnej chuti (max. 2 body)
5. Identifikácia pachov (max. 20 bodov).....**kandidát musí určiť 75% t. j. 16 bodov**
6. Poradová skúška intenzít farebných roztokov – 2 farby hnedá a zelená (max. 20 bodov)**kandidát musí dosiahnuť 75% t. j. 16 bodov**
7. Skúška farbecitu podľa Ishiharu (nebodovaná skúška – iba oznámenie výsledku)

celkové vyhodnotenie kandidáta:

Na základe vyhodnotenia dosiahnutých výsledkov v teoretickej a praktickej časti je kandidát navrhnutý na typ kompetentnosti: „vybratý posudzovateľ (VP)“ v prípade, že dosiahne **65% a viac z možných bodov ako v písomnej, tak v praktickej časti a splní ostatné podmienky certifikačnej schémy pri praktických skúškach č. 5 a 6** . Certifikácia mu bude udelená na obdobie 5 rokov.

3.3 Certifikačná schéma CS3/2018v1 - preskúšanie a certifikácia kompetentnosti osôb vykonávajúcich senzorické posudzovanie pitnej vody

Dôvod jej zavedenia do praxe a stupeň podpory zainteresovanými stranami :

Jedným z dôležitých ukazovateľov kvality pitnej vody je aj jej organoleptická kvalita. Tieto hodnotenia vykonávajú buď senzorické panely zložené z vybratých posudzovateľov alebo jednotliví vyškoľení inšpektori, ktorí musia rovnako ako vybratí posudzovatelia preukázať kompetentnosť senzoricky posudzovať organoleptickú kvalitu vody. Práve posúdenie preukázania spôsobilosti vykonávať takéto hodnotenia je predmetom preskúšania a certifikácie v rámci schémy č. 3. Ide o odbornú pomoc štátnym a verejným orgánom pri výbere a školení ich zamestnancov - vybratých posudzovateľov alebo inšpektorov. Naším cieľom je pomôcť najmä kontrolným orgánom, či výrobcom alebo obchodníkom selektovať osoby s predispozíciami hodnotenia kvality pitnej vody. Oprávnenosť tejto politiky sa odrazila v záujme o túto činnosť a z neho vyplývajúce je aj zloženie Výboru pre certifikačné schémy.

Stanovené predpoklady, ktoré musí spĺňať žiadateľ aby mohol byť zaradený do certifikačného procesu a stať sa tak kandidátom (zdravotné, vzdelanie, školenia, skúsenosti) :

zdravotné: žiadateľ musí mať primeraný zdravotný stav, nesmie trpieť nákazlivými chorobami alebo chorobami senzorických orgánov, prípadne chorobami negatívne ovplyvňujúcimi jeho kognitívne funkcie. Silný návyk na fajčenie je veľmi nevhodný.

vzdelanie: predpokladá sa, že kandidát má vzdelanie/zamestnanie s potravinárskym/inšpekčným/lekárskym zameraním, kde sa mu dostalo základného oboznámenia so senzorickým posudzovaním kvality vody. Každé vyššie vzdelanie v spomínanej oblasti alebo prax v posudzovaní organoleptických vlastností zahŕňajúce senzorické posudzovanie/inšpekčnú činnosť je samozrejme vítané.

školenia a skúsenosti: certifikačná schéma nemá nejaké špeciálne požiadavky na školenia a skúsenosti so senzorickým posudzovaním, vyžaduje sa iba poučenie o základných princípoch senzorického hodnotenia. Je však vo vlastnom záujme žiadateľa uviesť do žiadosti o certifikáciu, že absolvoval školenia z oblasti senzorického hodnotenia a/alebo má v ňom už určitú prax

Odporúčanie, ako je možné splniť a dokumentovať stanovené predpoklady v d):

zdravotné : adekvátny stav preukazuje žiadateľ podpísaným prehlásením,

vzdelanie : sa preukazuje príslušným dokladom o ňom. Kópia sa priloží k žiadosti a originál predloží kandidát pred skúškou určenému zamestnancovi COnO na overenie,

školenia a skúsenosti: poučenie o základných princípoch senzorického hodnotenia získa kandidát z učebného materiálu COnO k CS č.3, ktorý je mu zaslaný elektronicky, prípadne na vyžiadanie v papierovej forme, ak spĺňa stanovené predpoklady. Prípadné absolvované školenia je vhodné preukázať osvedčením o účasti a prax osvedčením príslušnou osobou (nadriadený, vedúci komisie a podobne) alebo písomným prehlásením. Opäť sa kópie priložia k žiadosti a originály predloží kandidát pred skúškou určenému zamestnancovi COnO na overenie.

Požiadavky na kompetentnosť kandidátov:

- znalosť základných princípov senzorického hodnotenia formou písomného testu,
- spôsobilosť rozoznávať a rozlišovať základné chute, preukázať adekvátne prahy detekcie a rozoznania chutí a pachov v pitnej vode formou praktickej skúšky.
- spôsobilosť rozoznávať pachy a pachovú pamäť praktickou skúškou,

g) odporúčané zdroje na samostatné štúdium :

COnO EUROFINS Food Testing Slovakia s.r.o.: Učebný materiál COnO k CS č. 3

PRÍBELA, A. : Senzorické hodnotenie potravinárskych surovín, aditívnych látok a výrobkov.
Bratislava: Senzorické laboratórium, Katedra výživy a hodnotenia potravín FCHPT, STU, 2001.

POKORNÝ, J.: Metody senzorické analýzy potravín a stanovení senzorické jakosti. Praha: ÚZPI Praha, 1997. 2. vyd.

COnO je schopné zabezpečiť pre kandidátov:

- možnosť skúšať a certifikovať telesne postihnutých kandidátov (je zabezpečený bezbariérový prístup), možnosť vykonať skúšku v anglickom jazyku.

Priebeh skúšania

- 1) Overenie totožnosti, predstavenie a zoznámenie sa s postupom skúšania
- 2) Skrining kandidátov (podľa COnO ŠPP-06)
- 3) Testovanie kandidátov (písomné – teoretické a praktické skúšky)

3a) písomné testy – ich texty a spôsob ich vyhodnotenia:

- 20 otázok do rôznych variantov testu pripraví pred skúškami komisia zložená z predsedu skúšobnej komisie, členov skúšobnej komisie prípadne manažéra kvality náhodným výberom z otázok obsiahnutých v učebnom texte. Variantu testu vyberá v deň skúšok predseda komisie.
- každá z 20 otázok testu má viaceré možnosti odpovedí, z ktorých iba 1 je správna. Otázky sú zamerané na znalosť základných princípov senzorického hodnotenia vrátane hodnotenia pitnej vody a na ich zvládnutie postačuje dobrá znalosť učebného materiálu COnO. Za každú správnu odpoveď dostane kandidát 1 bod. Minimálne musí kandidát získať 13 bodov z 20 možných (65 % úspešnosť),
- písomná skúška trvá maximálne 30 minút, pauza medzi písomnou a praktickou časťou nie je dlhšia ako 10 minút,
- kandidát, ktorý je neúspešný v písomnej skúške nemôže pristúpiť k praktickým skúškam.

3b) praktické skúšky – ich popis, návody na ich prípravu, návody na ich vykonanie, spôsoby vyhodnotenia:

- **odporúčame 1 hod. pred praktickými skúškami nejst' a nefajčiť'**
 - praktické skúšky sa vykonávajú v akreditovanom senzorickom laboratóriu SL EUROFINS Food Testing Slovakia s.r.o. Nové Zámky/ akreditovanom senzorickom laboratóriu Eurofins CZ s.r.o. v Prahe, ktoré zabezpečuje stálosť skúšobného prostredia podľa požiadaviek medzinárodnej normy ISO 8589:2007 Senzorická analýza - Všeobecná smernica na usporiadanie senzorického pracoviska a ktoré je vybavené klimatizáciou,
 - praktické skúšky sa vykonávajú doobeda (v čase cca 8 h až 12 h) alebo poobede (v čase cca 12 h až 16 h), vyžadujú si od kandidáta čas cca 4 hodiny,
- V praktickej senzorickej časti je potrebné dosiahnuť minimálne 60 % (60 bodov zo 100 možných) z nasledovných skúšok :

1. *Prahové citlivosti základných chutí + (kovová, zvieravá) – max. 20 bodov*
2. *Detekcia cudzieho pachu vo vzorkách vody – 20 bodov*
3. *Určovanie špecifického pachu v pitnej vode – 20 bodov*
4. *Identifikácia základných chutí – 10 bodov*
5. *Trojuholníková skúška pachov – 10 bodov*
6. *Porovnanie intenzity chuti párovou skúškou – 10 bodov*
7. *Párovanie neznámych komplexných vzoriek vody – 5 bodov*
8. *Usporiadanie intenzity zákalu – 5 bodov*

4) Celkové vyhodnotenie kandidáta:

Na základe vyhodnotenia dosiahnutých výsledkov kandidát:

- v prípade, že v písomnej alebo praktickej skúške alebo v oboch dosiahne
- 60% - 84% z možných bodov, bude mu udelená certifikácia na obdobie **2 rokov**.
- v prípade, že v písomnej aj v praktickej skúške dosiahne 85% a viac z možných bodov, bude mu udelená certifikácia na obdobie **4 rokov**.

4. Informácie o odvolaniach a sťažnostiach

4.1 Odvolania sa oproti rozhodnutiam COnO

Politika COnO na vybavovanie odvolaní:

Všetky odvolania proti rozhodnutiam COnO rieši Výbor pre schémy a rozhoduje o nich predseda Výboru.

Odvolanie je možné podať iba písomnou formou na adresu COnO.

Za platné odvolanie je považované také, ktoré bolo podané v lehote 14 dní od doručenia príslušného rozhodnutia.

Postup na vybavovanie odvolaní :

1. Každé doručené odvolanie preskúma administratívny pracovník. V prípade, že sa jedná o platné a riadne podpísané odvolanie, zaeviduje ho a odovzdá vedúcemu COnO na vybavenie. Zároveň administratívny pracovník písomne informuje odvolávajúceho sa, že jeho odvolanie bolo zaevidované a postúpené na riešenie, s ktorého výsledkom bude oboznámený do 2 mesiacov od dátumu doručenia.

2. vedúci COnO odovzdá podanie predsedovi Výboru pre schémy a požiada ho o možnosť zvolania mimoriadneho zasadnutia na vyriešenie podania, tak aby mohlo byť odvolanie vyriešené do 2 mesiacov od jeho doručenia.

3. Výbor pre schémy posúdi odvolanie a svoje závery zdokumentuje v uznesení o jeho akceptovateľnosti a opodstatnenosti. Na základe uznesenia predseda Výboru rozhodne o odvolaní na príslušnom formulári a svoje rozhodnutie odovzdá vedúcemu COnO.

4. Vedúci COnO koná v zmysle rozhodnutia predsedu Výboru pre schémy a zabezpečí aby administratívny pracovník písomne informoval odvolávajúceho sa o výsledku riešenia jeho odvolania.

5. Tajomník Výboru pre schémy zaznamená podanie odvolania, postup jeho riešenia spolu s uznesením a rozhodnutím predsedu a opatrenia prijaté vedúcim COnO do "knihy odvolaní", ktorú uloží do uzamykateľnej skrine.

4.2 Sťažnosti na činnosť COnO

Politika COnO na vybavovanie sťažností:

Všetky sťažnosti namierené na vedúceho COnO rieši Výbor pre schémy a rozhoduje o nich predseda Výboru.

Sťažnosti namierené na ostatných zamestnancov COnO rieši nezainteresovaná osoba určená vedúcim COnO. Rozhoduje o nich vedúci COnO.

Sťažnosť je možné podať iba písomnou formou a neanonymne na adresu COnO.

Za platnú sťažnosť sa považuje sťažnosť podaná najneskôr 6 mesiacov od vzniku jej príčiny.

Postup na vybavovanie sťažností:

1. Každú doručенú sťažnosť preskúma administratívny pracovník. V prípade, že sa jedná o platnú a riadne podpísanú sťažnosť, zaeviduje ju a odovzdá vedúcemu COnO, ktorý rozhodne, či sa sťažnosť týka certifikačných činností, za ktoré je zodpovedný. Ak áno reaguje nasledovne:

2a. Vedúci COnO v prípade, že sa jedná o sťažnosť na pracovníka COnO iného ako je on sám, určí nezainteresovaného pracovníka vybaviť ju. Zároveň administratívny pracovník písomne potvrdí sťažovateľovi, že jeho sťažnosť sa týka COnO, bola zaevidovaná a postúpená na riešenie, s ktorého výsledkom bude oboznámený do 1 mesiaca od dátumu doručenia sťažnosti.

2b. V prípade sťažnosti na vedúceho COnO, odovzdá vedúci COnO podanie predsedovi Výboru pre schémy a požiada ho o možnosť zvolania mimoriadneho zasadnutia na vyriešenie podania, tak aby mohla byť sťažnosť vyriešená do 2 mesiacov od jej doručenia. Administratívny pracovník písomne potvrdí sťažovateľovi, že jeho sťažnosť sa týka COnO, bola zaevidovaná a postúpená na riešenie, s ktorého výsledkom bude oboznámený do 2 mesiacov od jej doručenia.

3a. Poverený pracovník posúdi sťažnosť a svoje závery zdokumentuje v odporúčaní o jej akceptovateľnosti a opodstatnenosti. Na základe odporúčania vedúci COnO rozhodne o sťažnosti na príslušnom formulári.

3b. Výbor pre schémy posúdi sťažnosť a svoje závery zdokumentuje v uznesení o jej opodstatnenosti. Na základe uznesenia predseda Výboru rozhodne o sťažnosti na príslušnom formulári a svoje rozhodnutie odovzdá vedúcemu COnO.

4. Vedúci COnO koná v zmysle:

- v prípade a) podľa svojho rozhodnutia,
 - v prípade b) podľa rozhodnutia predsedu Výboru pre schémy
- a zabezpečiť aby administratívny pracovník písomne informoval sťažovateľa o ukončení riešenia sťažnosti a jeho výsledku.

5. Tajomník Výboru pre schémy a manažér kvality zaznamená podanie sťažnosti, postup jej riešenia

- v prípade a) spolu s rozhodnutím a opatreniami prijatými vedúcim COnO do “knihy sťažností”, ktorú bezpečne uloží.
- v prípade b) spolu s uznesením Výboru pre schémy, s rozhodnutím predsedu Výboru a opatreniami prijatými vedúcim COnO do “knihy sťažností”, ktorú bezpečne uloží.

5. Informácia o poplatkoch za certifikáciu**Na vyžiadanie**

Oblasť rozšírenia o vodu/krmivá/potraviny (kombinovanej certifikácie) info: NoveZamky@eurofins.sk